

ME-Health

PŘÍRUČKA OSVĚDČENÝCH POSTUPŮ

Spolufinancováno
Evropskou unií

Název projektu: Supporting mental health of young people in the era of coronavirus

Zkratka projektu: ME-Health

Registrační číslo projektu: 2021-1-PL01-KA220-SCH-000023968

Vydavatel: Lublinské vojvodství (Polsko)

Financováno Evropskou unií. Presentované názory a stanoviska jsou výhradně názory a stanoviska autora/autorů a nemusí nutně odpovídat názorům a stanoviskům Evropské unie nebo Národní agentury (NA). Ani Evropská unie, ani Národní agentura za ně nenesou odpovědnost. Pojmosloví uvedené v textu této příručky vychází z překladu z několika jazykových zdrojů, a tudíž neodpovídá aktuálně používané terminologii v České republice. Svým významem však pojmy řešenou problematiku vystihují.

Tato práce je chráněna licencí CC BY-NC-SA 4.0. Pro zobrazení licenčních podmínek navštivte <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Spolufinancováno
Evropskou unií

Obsah

Úvod	5
I. Identifikace a popis nejčastějších psychických a studijních problémů, které se u mladých lidí objevily v důsledku krize spojené s COVID-19 a změnami ve vzdělávání	9
II. Řešení zaměřená na nejčastější psychické a studijní problémy, které se u mladých lidí objevily v důsledku krize spojené s COVID-19 a změnami ve vzdělávání	19
III. Nástroje	30
Osvědčené postupy	39
Závěr	45
Seznam institucí – Moravskoslezský kraj (Česká republika)	49
Seznam institucí – Štýrsko (Rakousko).	50
Seznam institucí – Grand Est (Francie).	51
Seznam institucí – Gelderland (Nizozemsko).	52
Seznam institucí – Lublinské vojvodství (Polsko)	53
O projektu ME-Health: Supporting mental health of young people in the era of coronavirus	54

ME - Health

Úvod

Všechny země, které se projektu účastní (Rakousko, Česká republika, Francie, Polsko a Nizozemsko), byly krizí spojenou s COVID-19 významně zasaženy. Od března 2020 se život všech zcela změnil. V letech 2020 a 2021 se lockdowny škol a distanční výuka staly běžnou realitou. Po většinu školního roku docházelo na primárních, sekundárních a terciárních školách k častým uzávěrám nebo na nich byl zaváděn model kombinující výuku na dálku s omezenou osobní docházkou malých skupin studentů. Některé závěrečné zkoušky v letech 2020 a 2021 byly zrušeny nebo odloženy, což u mladých lidí, kteří si nebyli jistí svou budoucností a budoucností své rodiny, vyvolalo další nejistotu.

Zdravotní krize a nutnost spoléhat se na distanční výuku vrhla světlo na sociální nerovnosti, kdy méně privilegovaní studenti měli problém s přístupem k digitálním zdrojům. Tato situace vedla vlády a místní komunity k tomu, aby se snažily vypořádat s významným nedostatkem základního vybavení, jako jsou notebooky, tablety a laptopy pro učitele i studenty. Školy, místní samospráva a vlády vytvořily v této oblasti celou řadu podpůrných programů s cílem dodat mladým lidem vybavení, které by jim umožnilo získat přístup ke vzdělání. Distanční výuka se ukázala být velkou výzvou pro učitele, rodiče i pedagogy. Museli se přizpůsobit novým podmínkám výuky a podpory mladých lidí prostřednictvím digitálních nástrojů.

Covidová krize měla dopad nejen na školy, ale i na soukromý život všech. Volnočasové instituce, jako například kina, divadla a kavárny, byly zavřené a v některých zemích byly zavedeny zákazy vycházení omezující právo na vnitrostátní cestování. Lidé museli čelit nové situaci i doma, kde trávili 24 hodin denně se svou rodinou a většinu profesního, studijního a soukromého života proseděli před obrazovkou počítače. Tato situace měla primárně dopad na domácnosti čelící nepříznivým sociálním podmínkám s omezeným přístupem k veřejnému prostoru a digitálnímu vybavení.

Výzkumy prováděné během pandemie odhalily negativní dopad na pohodu dětí, jejich vzdělávací příležitosti a bezpečnost v souvislosti s uzávěrami škol. Tato situace měla škodlivý vliv na duševní zdraví dětí a prohloubila sociální nerovnosti – například v Polsku, v České republice a ve Francii. Výzkumy z celého světa potvrzují nárůst příznaků zejména úzkosti a deprese u dětí a adolescentů v souvislosti s pandemií a jejími důsledky. Obecně platí, že psychiatrickou a/nebo psychologickou pomoc potřebuje stále více dětí a adolescentů mladších 18 let¹.

Kromě toho vzrostl počet dětí a adolescentů hospitalizovaných na počátku školního roku (jev, který v dřívějších letech nebyl zaznamenán) a pohotovostních hospitalizací zejména

¹ UNICEF, (2020). Averting a lost Covid generation. A six-point plan to respond, recover and reimagine a post-pandemic world for every child (z:) <https://www.unicef.org/media/86881/file/Averting-a-lost-covid-generation-world-childrens-day-data-and-advocacy-brief-2020.pdf>

v důsledku sebevražedných úmyslů a pokusů o sebevraždu (Rakousko).² Stále častěji se začaly objevovat i méně závažné psychické a studijní problémy. Strach z budoucnosti, strach z onemocnění, nespokojenost se zákazem opouštět domov a setkávat se s vrstevníky, pocit izolace a samoty, frustrace z nemožnosti naplnit očekávání školy, distanční výuka včetně technické nepřipravenosti nebo nedostatečnosti rodin, nedostatek motivace, problémy se soustředěním, nižší sebevědomí, depresivní nálady, stres v důsledku nejistoty spojené s budoucími zkouškami nebo průběhem přijímacích řízení na sekundární a terciární školy – to je jen několik málo z těchto problémů. Proto jsou předmětem výměny mezi partnery projektu ME-Health **nejčastější studijní a psychické problémy**. Tyto problémy budou prezentovány níže v této příručce.

Kromě toho pandemie jednoznačně poukázala na ohromnou důležitost **digitálních nástrojů** ve školní výuce. Tato výzva je stále přítomná. Vyžaduje neustálou podporu, budování znalostí a podporu získávání know-how, aby se mohli učitelé vypořádat s výzvou spočívající ve výuce znevýhodněných mladých lidí a postupovat způsobem, který bude příznivý pro jejich vzdělávání a duševní pohodu.

Proto také tato příručka, která je **souhrnem poznatků všech partnerů**, sleduje zkušenosti v partnerských zemích, které s sebou přinesly změny ve výukových metodách a psychologické podpoře pro mladé lidi. Zaměřuje se zejména na věk od 13 do 18 let, což je v souladu s primárním zaměřením projektu ME-Health. Přináší vyčerpávající popis použitých nástrojů a **seznam psychologických a pedagogických institucí** ve všech partnerských regionech.

Tato příručka je primárně určena pro učitele, rodiče a různé pedagogy pracující s mladými lidmi, kteří jim poskytují psychologickou a vzdělávací podporu. Kromě toho mohou být různé body prezentované v tomto dokumentu v souvislosti s krizí opětovně využity během událostí, které budou mít srovnatelné dopady.

KAPITOLA

1

Identifikace a popis

**nejčastějších psychických a studijních problémů,
které se u mladých lidí objevily v důsledku krize
spojené s COVID-19 a změnami ve vzdělávání**

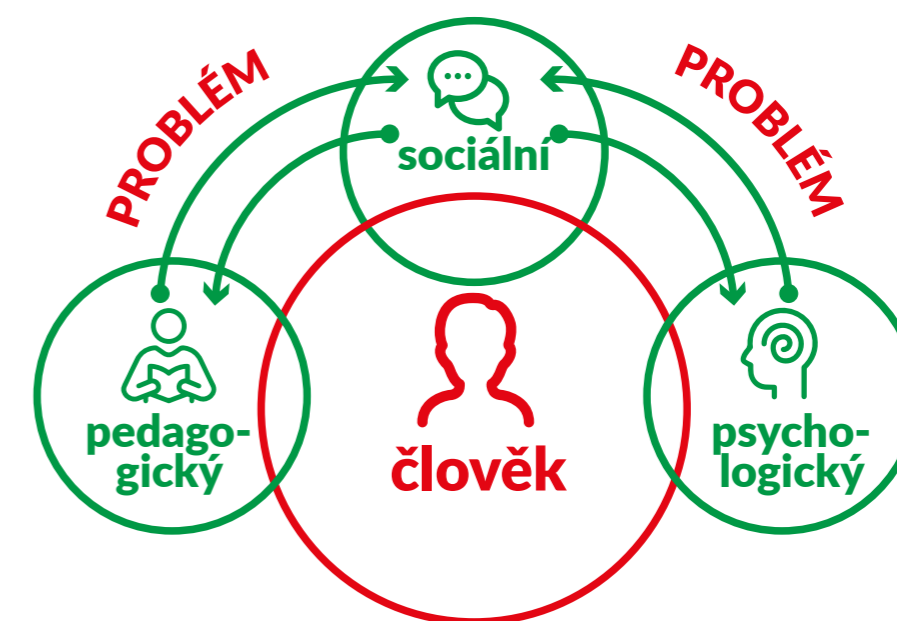

Věk 13 až 18 let je klíčovou fází vývoje³. Je to zásadní období pro socializaci a usilování o nezávislost a představuje přechodovou fází mezi dětstvím a dospělostí. Veškeré nevyřešené problémy během tohoto období mohou mít potenciální vliv na budoucí život a vývoj dané osoby. V zásadě platí, že neřešené problémy v adolescenci mohou mít trvalé následky.

Vývoj člověka je provázán se třemi klíčovými faktory:

- **Společenský kontext:** Tato oblast zahrnuje interakce s druhými včetně vrstevníků, rodiny a společnosti jako celku. Tyto interakce mají hluboký vliv na chápání světa a role daného jedince v tomto světě.
- **Vzdělávací kontext:** Tato oblast je spojena se schopností daného člověka učit se a fungovat v rámci vzdělávacího systému a prostředí. Školy a prožitky spojené se vzděláváním hrají významnou roli v kognitivním a sociálním vývoji.
- **Interní psychické faktory:** Tyto faktory jsou pro každého jedince unikátní a zahrnují jeho myšlenky, emoce, přesvědčení a osobnostní rysy. Interní psychické faktory mají značný vliv na to, jak člověk vnímá svůj společenský a pedagogický kontext a jak na něj reaguje.

³ David R. Shaffer, Katherine Kipp: Developmental Psychology: Childhood and Adolescence, Cengage Learning, 2020

Řešení problémů a poskytování podpory během adolescence je zásadní, protože se jedná o klíčové období růstu a objevování sebe sama. Podpora pozitivního vývoje během tohoto období může vést k tomu, že bude jedinec v dospělosti vyzrálejší a schopnější.

Pandemie COVID-19 představovala první globální zdravotní krizi v 21. století. **V důsledku omezení museli mladí lidé zažívat období izolace a karantény, což vedlo k přetrvávajícímu strachu a stresu.** Tyto nepříznivé podmínky vedly k tomu, že jejich vývoj zaznamenal celou řadu kroků zpět.

Dospělí, jako například učitelé, rodiče, pedagogové, psychologové a sociální pracovníci, kteří obvykle poskytují podporu adolescentům ve věku 13–18, zjistili, že jsou nepřipraveni na problémy, které se v souvislosti s pandemií objevily. Oni sami zažívali úzkost a zmatek a potřebovali poradenství a podporu. Tato situace vedla k tomu, že dospívající měli pocit, že se na tyto dospělé nemohou spolehnout, i když potřebují někoho, o koho by se mohli opřít.

Pandemie COVID-19 byla katastrofální krizí a takto ji vnímáme, když se bavíme o nejčastějších psychických a pedagogických problémech, které se v této době objevily v pěti regionech, které tvoří naše partnerství. Tyto problémy jsme kategorizovali do tří samostatných fází, které odpovídají tomu, jak tato katastrofální krize postupovala⁴:

1. **Fáze hrozby / heroická fáze**
2. **Fáze organizace pomoci**
3. **Fáze obnovy**

Vzhledem k tomu, jak jsou jednotlivé problémy úzce propojené do složité sítě, nebylo jednoduché stanovit jednoznačné vymezení. Nakonec jsme nicméně všechny problémy rozdělili do tří hlavních kategorií:

- A. **Psychické problémy**
- B. **Sociální problémy**
- C. **Vzdělávací/pedagogické problémy**

Toto rozdělení nám pomáhá lépe porozumět situaci, která s sebou nesla celou řadu aspektů.

1. FÁZE HROZBY/HEROICKÁ FÁZE

V této fázi zdůrazňujeme tři primární priority společnosti: záchrana životů, minimalizace poškození a vyčkávání příchodu následující fáze. Počáteční fáze COVID-19 začala s vyhlášením prvního lockdownu a následujících lockdownů.

1. A. PSYCHICKÉ PROBLÉMY

Na počátku covidové krize se jednotlivé státy potýkaly s tím, jak s pandemií nejlépe bojovat. Úřady omezily fyzické aktivity a osobní kontakt. Řada rozhodnutí, jako například omezení přístupu do veřejných parků, a dokonce lesů byla veřejnosti nejasná a vedla k organizačnímu chaosu. Kromě toho se objevovaly rozporuplné argumenty v souvislosti s lockdowny a očkováním. Sociální sítě byly zaplaveny fake news jako nikdy předtím, což bylo živnou půdou pro emocionální zmatky. Silné emoce, jako například **strach z nemoci, pocit ztráty bezpečí, nejistota ohledně budoucnosti, zmatek, frustrace, a dokonce vztek** se staly součástí každodenního života dospívajících. Zároveň výrazně vzrostlo sledování médií. Tyto skutečnosti vedly ke třem hlavním problémům: narušená denní a noční rutina, poruchy spánku a příjemu potravy a výzvy spojené se sebevědomím.

1. B. SOCIÁLNÍ PROBLÉMY

Vzhledem k nedostatku dat panovala nejistota ohledně nakažlivosti nemoci. Aby se zmírnilo šíření COVID-19 a omezil počet případů a úmrtí, byly ve všech zemích účastnících se projektu ME-Health zavedeny lockdowny. Tato opatření však byla často realizována bez dostatečné komunikace směrem k veřejnosti. Jak již bylo řečeno, měly tyto kroky dopad na psychickou pohodu jednotlivců. Dále pak nedostatek kontaktu s vrstevníky a členy rodiny (buď v důsledku chybějícího digitálního vybavení, nebo ze strachu z nákazy COVID-19) vedl k **rostoucí averzi k sociálním interakcím** a stal se zdrojem sociálních problémů. Opatření zaměřená na omezení fyzického kontaktu dále vedla k **dotekové deprivaci a poklesu sociálních interakcí**. Někteří dospívající ztratili pocit bezpečí spojený se školním prostředím a v některých případech se uchýlovali k pobytu na ulicích. Naproti tomu byli někteří žáci neustále se svými rodiči a přicházeli o cenný čas se svými vrstevníky.

Tyto významné změny v každodenním životě vedly k neposlušnosti, **revoltě, a dokonce agresi a násilí vůči druhým nebo k sebepoškození**. Kromě toho jsme u dospívajících zaznamenali nárůst konzumace drog a alkoholu.

⁴ Richard James, Burl Gilliland: Crisis Intervention Strategies, Cengage Learning Inc, 2020

1. C. VZDĚLÁVACÍ/PEDAGOGICKÉ PROBLÉMY

Naše cílová skupina sestává z dospívajících ve věku 13–18 let. Pandemie COVID-19 a s ní spojené lockdowny přesunuly vzdělávání z fyzických tříd do virtuálního prostoru a představovaly nenadálou změnu, která vedla k různým reakcím ze strany žáků. Potlačení školních aktivit a zkoušení bez vhodných alternativ, nedostatek digitálních vzdělávacích zdrojů a narušení denního režimu a volného času způsobilo výrazný otřes v každodenním životě. Změna denního režimu vedla ke stále **většímu spoléhání na technologie**. Nedostatečná technologická infrastruktura vzdělávacích institucí však představovala překážku pro efektivní online výuku. **Žáci čelili výzvám spojeným s motivací, technologickými dovednostmi a spoluprací s vrstevníky a jejich skupinami během virtuálních hodin**. Tyto problémy dále prohloubily časté technické problémy, které způsobovaly nepředvídatelnou frustraci a problémy se soustředěním během online hodin.

2. FÁZE ORGANIZACE POMOCI

V této fázi se začal obnovovat základní pocit bezpečí. Společnost se naučila, jak se vypořádat s různými důsledky katastrofy, zajistila základní potřeby a začala poskytovat materiální, informační a emocionální podporu.

V rámci pandemie COVID-19 bylo možné tuto fázi pozorovat od dubna 2020 do března 2022.

2.A. PSYCHICKÉ PROBLÉMY

Během druhé fáze jsme zaznamenali prohlubování problémů, které se dostávaly na povrch již během fáze první. Patřil mezi ně zvýšený zmatek a chaos spojený s vyvíjejícím se systémem, **postupný pokles sebevědomí a nižší sebedůvěra**. Útěkové chování se dále prohloubilo a žáci se stále více nořili do světa digitálních médií. Čas, který trávili online, byl často nekontrolovaný a neomezený.

Objevily se také nové problémy. **Únava, vyčerpání a zvýšená emocionální stimulace** byly stále častější. Řada žáků zažívala **frustraci, vztek, smutek a touhu po revoltě**. Žáci se začali sdružovat podle toho, jak se s těmito novými výzvami potýkali.

Docházelo však i k některým pozitivním posunům. Rodiče a učitelé se více naladili na psychické výzvy, jimž jejich žáci a děti čelili, což umožnilo včasnější a efektivnější podporu. S pokračující

pandemií a lockdowny se objevovala **nová pravidla a předpisy**, které **mladým lidem dodávaly pocit stability**.

2.B. SOCIÁLNÍ PROBLÉMY

Lockdowny nutily řadu rodin k tomu, aby trávily pod jednou střechou mnohem více času než kdykoliv předtím. Pro adolescenty, kteří v této fázi života typicky rozšiřují své sociální okruhy a zkoušejí si nové sociální role, se toto období ukázalo jako extrémně náročné. Navazování nových vztahů a utváření identity mimo rodinu je klíčovým aspektem vývoje. Během lockdownů však byly tyto **sociální interakce výrazně okleštěny** a omezily se zejména na online interakci s vrstevníky.

Kromě toho konflikty v rodině, ať už mezi rodiči, nebo mezi sourozenci, a skutečnost, že adolescenti byli svědky problémů a bezradnosti dospělých, podryly důvěru dospívajících v dospělé obecně.

Oproti 84 % dospělých uvedlo 96 % mladých lidí v EU ve věku 16 až 29 let, že se v roce 2022 na internetu pohybovalo každý den⁵. I když většina aplikací sociálních sítí vyžaduje, aby bylo uživatelům alespoň 13 let, téměř polovina dětí ve věku 9–16 let navštěvuje sociální sítě alespoň jednou denně.⁶ Vzhledem k tomu, že online kontakty se staly nejjednodušším a nejbezpečnějším způsobem, jak během covidové pandemie udržovat vztahy, **přechod z fyzických na digitální vztahy se urychlil**. Tento posun s sebou také přinesl změny v tom, jak se děti setkávají a navazují přátelství.

V této fázi života mladí lidé typicky nabírají své první pracovní zkušenosti a budují si sociální dovednosti v pracovním prostředí. Ale protože sezónní práce a brigády byly v té době pozastaveny, řada dospívajících neměla k tomuto prostředí přístup. Absence těchto činností vedla k tomu, že si nemohli přivydělávat, a znemožnila jejich první kroky k finanční nezávislosti.

2.C. VZDĚLÁVACÍ/PEDAGOGICKÉ PROBLÉMY

Dospívající se ve školním prostředí tradičně potýkají s celou řadou výzev, jako je přechod z primární úrovně vzdělávání na vyšší fáze, adaptace na nové skupiny vrstevníků, přizpůsobení

⁵ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20230714-1>

⁶ <https://www.eukidsonline.ch/files/Eu-kids-online-2020-international-report.pdf>

se novým školním povinnostem a adaptace na nové vzdělávací metody. Také se vypořádávají s tlakem vrstevníků, stresem spojeným se zkoušením a šikanou. Během pandemie se však tyto problémy přesunuly do online světa a objevily se nové výzvy.

Žáci se rychle přizpůsobili online vzdělávání, což často vedlo k nárůstu opisování. **Mezi nejběžnější problémy patřilo menší úsilí v hodinách, menší uspokojení spojené se vzděláváním a pokles hodnoty známek, protože již nepředstavovaly přesný odraz skutečných znalostí (vzhledem k rozšířenému opisování).** K těmto problémům se dále připojilo rozptylování pozornosti v online světě, které vedlo ke sníženému soustředění v hodinách. Žáci, kteří nastoupili do nové školy nebo třídy s neznámými spolužáky, čelili v důsledku online výuky dalším výzvám spojeným s adaptací, protože fyzické interakce se spolužáky byly omezené.

Online výuka s sebou také nesla celou řadu problémů. Žáci měli často problém s motivací a zapojováním se, když učitel nebo jiná dohlížející osoba nebyla fyzicky přítomna. Častým jevem byly problémy s komunikací mezi učiteli a žáky a mezi spolužáky. **Chybějící fyzické interakce a zpětná vazba,** často v souvislosti s vypnutou kamerou, prožitek ze vzdělávání výrazně narušily.

Kromě toho měla digitální výuka výrazný dopad na fyzické zdraví. **Zhoršilo se držení těla mladých lidí, došlo k narušení jejich spánkového režimu a jejich celková tělesná zdatnost se snížila.** Dlouhý čas strávený před obrazovkou mohl vést k bolestem těla, namáhání očí a bolesti hlavy.

3. FÁZE OBNOVY

Třetí fáze této katastrofální krize se soustředila na podporu jednotlivců, aby se dokázali vypořádat se svými obtížemi, znovu získali pocit kontroly nad svou budoucností a řešili problémy, které přetrvávaly z dřívějších fází. Tuto fázi lze dále rozdělit na dvě etapy – na krátkodobou etapu, která obvykle trvá šest měsíců až jeden rok, a dlouhodobou etapu, která může trvat celá desetiletí.

V kontextu pandemie COVID-19 tato fáze započala po zrušení posledních lockdownů a pokračuje až dodnes.

3. A. PSYCHICKÉ PROBLÉMY

I když lockdowny skončily a žáci se navrátili k fyzické školní docházce, **celá řada problémů, jež se objevily během pandemie, přetrvávala.** Pocity úzkosti a deprese v některých případech

eskalovaly do závislostí a poruch příjmu potravy. Dlouhá období izolace vedla k přetrvávajícím problémům spojeným se sebedůvěrou a sociální úzkost se stala významným faktorem.

Problémy dále prohloubila duševní únava umocněná nejistotou ohledně budoucnosti a strachem z nemoci a smrti. Zvýšená duševní únava vedla k výraznějšímu **nedostatku motivace, poklesu kreativity a inspirace a celkovému vyčerpání.** V některých případech toto zhoršení duševního zdraví vedlo k **zvýšení závažných duševních poruch,** které přispěly k problémům, jako je zneužívání psychoaktivních látek a sebeпоškozování.

3. B. SOCIÁLNÍ PROBLÉMY

V sociální sféře života adolescentů došlo k celé řadě změn. Jedním z nejvýraznějších posunů byla celková změna životního stylu vyznačující se výrazně menším podílem fyzické aktivity a omezenými fyzickými kontakty. Přejít na digitální formy interakce s vrstevníky měl výrazné dopady – dospívající se stali **náchylnějšími vůči falešným zprávám a konspiračním teoriím,** které se na platformách sociálních sítí obvykle množí.

Kromě toho s sebou záplava digitálních interakcí přinesla různé výzvy. U dospívajících došlo k poklesu komunikačních dovedností, zejména pokud jde o řešení problémů v rámci vztahů s vrstevníky. To pak vedlo k prohloubení rozdělení a asociálního chování, včetně nedodržování pravidel výuky, která byla během lockdownů volnější.

Rovněž došlo k **poklesu schopnosti pracovat efektivně ve skupině.** Nadměrné užívání sociálních sítí mohlo vést k poklesu individuality, protože celá řada aplikací sociálních sítí je koncipována tak, aby podporovala specifické trendy přispívající ke „kultuře konformity“. Touha zapadnout do kolektivu je u dospívajících velmi silná, zejména u těch mladších, což často vedlo k tomu, že se stali součástí širšího trendu nebo skupiny, která nemusela být spojena s jejich třídou, školou nebo předpandemickým okruhem přátel. Tato dynamika je spojena s pozorovanými problémy s empatií a spoluprací během týmové práce ve třídě.

3. C. VZDĚLÁVACÍ/PEDAGOGICKÉ PROBLÉMY

Během pandemie COVID-19 se školy musely přizpůsobit novým podmínkám a **přejít z fyzické výuky na digitální formáty.** Učitelé čelili problémům s vybavením, nedostatečným dovednostem v oblasti informačních a komunikačních technologií (ICT) a výzvám spojeným s tím, aby byly

jejich online hodiny poutavé. Pandemie rovněž odhalila **digitální propast ve společnosti**. **Zdůraznila důležitou roli škol, pokud jde o výuku digitálních dovedností.**

Navzdory těmto snahám však většina studentů ztratila spoustu času, který by bývala mohla strávit učením, což vedlo k mezerám v celkových znalostech. Celá řada sociálních problémů zmíněných výše měla také dopad na sféru učení a vzdělávání, protože školy hrají ve vývoji adolescentů zásadní roli.

Většina žáků si osvojila méně znalostí, než by získala v běžném školním roce. Výsledkem toho jsou nové výzvy. Žáci často postoupili do dalšího ročníku, aniž by na něj byli adekvátně připraveni a postrádali zásadní znalosti. To může vést k mezerám ve vzdělání, které mohou mít dopad na jejich další učení, výsledky u závěrečných zkoušek a potenciálně na jejich výkon v pracovním prostředí.

KAPITOLA 2

Řešení

zaměřená na nejčastější psychické a studijní problémy, které se u mladých lidí objevily v důsledku krize spojené s COVID-19 a změnami ve vzdělávání

Covidová krize s sebou přinesla výrazné změny v systému vzdělávání, což vedlo k různým psychickým i vzdělávacím problémům u mladých lidí popsáním v první kapitole.

Cílem této kapitoly je **analyzovat doporučení, jak zavádět řešení**. Na základě výzkumů, osvědčených postupů a názorů odborníků tato kapitola nabízí praktická řešení, která mohou pomoci školám, rodinám a komunitám podpořit duševní zdraví a studijní úspěchy mladých lidí během náročných období.

Navrhovaná doporučení a strategie mohou být použity pro různé fáze krize a lze je uzpůsobit různým nečekaným výzvám, ať už by se jednalo o pandemii, válku nebo jakoukoliv jinou krizi. Tato kapitola proto poskytuje vodítko celé řadě klíčových aktérů, kteří tato doporučení mohou využít a uzpůsobit si je svým konkrétním budoucím potřebám.

Kromě toho jsme s ohledem na předchozí kapitolu a jedinečný kontext, na nějž se projekt ME-Health zaměřuje, ve třetí fázi krize: ve fázi obnovy. Naším společným cílem je obnovit to, co považujeme za „normální stav“ a pomoci mladým lidem znovu získat psychickou rovnováhu, podpořit pozitivní školní prostředí, usnadnit optimální podmínky pro učení a zajistit, aby se jim dostávalo maximální možné podpory od dospělých.

Řešení byla rozdělena do čtyř primárních skupin odpovídajících konkrétním klíčovým aktérům v oblasti vzdělávání a pohody mladých lidí. Tato řešení nejsou omezena na tyto konkrétní skupiny, ale doporučujeme, aby je tito konkrétní aktéři realizovali s ohledem na své možnosti a význam při řešení těchto zásadních problémů.

1. RODIČE

Rodiče jsou **primární pečovatelé** a hrají **klíčovou roli ve výchově a vývoji dětí**. Mají děti poskytovat podporu a vedení a odpovídají za jeho vzdělávání.

PROAKTIVNĚ PODPOROVAT, ZACHOVAT KLID A UDRŽOVAT KONTAKT.

Rodiče mohou pohodě svých dětí prospět tak, že prokážou emocionální odolnost a zůstanou vyrovnaní ve chvíli, kdy se budou potýkat s výzvami, jež krize představuje. Tím, že budou dětem vzorem a ukážou jim pozitivní vyrovnávací strategie, jako je například mindfulness, relaxační techniky a podpora pozitivního self-talku, mohou jim pomoci efektivně zvládat stres a úzkost. **Otevřená a upřímná komunikace mezi rodiči a dětmi** o jejich starostech a obavách může vytvářet podpůrné prostředí.

Kromě toho by měli rodiče komunikovat s dětmi i školou. **Pravidelný kontakt s učiteli a vedením školy** umožní rodičům sledovat pokrok svých dětí, identifikovat problémy nebo obavy, které se začínají objevovat, a zůstat informovaní o vzdělávání a duševním zdraví dětí. Tato spolupráce může být zásadní pro řešení veškerých výzev, které mohou nastat.

VYTVÁŘET A DODRŽOVAT REŽIM.

Režim může být užitečný v době plné nepředvídatelnosti, nejistoty a stresu. Zavedení struktury dne může dát člověku pocit kontroly a prohloubit pocit jistoty. Nedostatečný režim může například prohloubit pocity tísně a způsobit, že se člověk soustředí na negativní aspekty. Kromě toho může také negativně ovlivnit schopnost soustředit se a učit se. Rodiče by proto měli dětem pomoci **zavést** do jejich života **strukturu a určitý plán**. Díky tomu budou mít mladí lidé pod kontrolou své studium a zachovají si pocit „normálnosti“. Součástí režimu může být **vymezení konkrétní doby** pro učení, pohyb, sport, jídlo, socializaci a dodržování spánkových a hygienických postupů.

POSILOVAT ZAPOJENÍ DO KAŽDODENNÍCH ČINNOSTÍ.

Při zavádění a dodržování režimu je zásadní nezapomínat na to, jak důležité je s dětmi trávit kvalitní čas. Rodiče mohou posilovat **zapojení dětí do každodenních činností** tak, že si čas s rodinou stanou jako prioritu, zapojí je do rozhodování, podpoří jejich zájmy a vzájemnou spolupráci. Děti mohou mít na starosti **domácí práce, volný čas a vzdělávací aktivity**. Tyto činnosti mohou podpořit rodinné vazby, prohloubit pocit dítěte, že někam patří, podpořit zapojení dítěte a jeho celkovou pohodu.

PODPOROVAT ROZVOJ VŠECH SOCIÁLNÍCH DOVEDNOSTÍ NEBO ČINNOSTÍ STIMULUJÍCÍCH INTERAKCE.

Sociální dovednosti jsou pro vývoj a pohodu mladých lidí klíčové. Během lockdownů byly interakce mezi adolescenty ve většině případů výrazně omezené. Rodiče mohou **podpořit rozvoj sociálních dovedností a stimulovat interakce** tak, že budou podporovat kreativitu, například v podobě umění, hudby nebo kreativního psaní. Mohou posilovat komunikační dovednosti tak, že budou otevřeně diskutovat o pocitech a aktivně naslouchat.

Další důležitou sociální dovedností je **budování empatie**. Lze ji podpořit interakcí rodičů s dětmi. Rodiče mohou dětem pomoci zohlednit perspektivu a pocity druhých během lockdownů. A když lockdowny skončí, mohou rodiče dát dětem příležitost zapojit se do dobrovolnické činnosti, darovat na dobročinné účely nebo se zapojit do jiných komunitních služeb.

V PŘÍPADĚ POTŘEBY VYHLEDAT EXTERNÍ POMOC (PSYCHOLOGOVÉ/PSYCHIATŘI/PEDAGOGOVÉ/UČITELÉ).

Pro dospělé může být obtížné rozpoznat, kdy dítě potřebuje podporu v souvislosti s problémy s duševním zdravím. Rodiče se opírají o to, že své děti znají, všímají si změn v jejich chování, zaznamenávají nové problémy spojené se školou nebo prostředím dětí a spoléhají se na svou intuici. **Pokud mají pocit, že na psychickou nebo studijní pohodu svých dětí sami nestačí, měli by vyhledat pomoc.** Tuto pomoc mohou poskytovat školy nebo specializované instituce nabízející podporu psychologů, terapeutů, psychiatrů nebo pedagogů. Pro zdraví a bezpečí dětí je také zásadní pohoda rodičů. Pokud jsou tedy přehlaceni emocemi, frustracemi, stresem nebo úzkostí, neměli by se rodiče zdráhat vyhledat pomoc odborníků.

OMEZIT EXPOZICI MÉDIÍM.

Během krize je třeba sledovat a omezovat přístup mladých lidí k médiím a zprávám. Zprávy často dokážou mladého člověka zahltnout, jsou plné dramatických záběrů, které se snadno vryjí do dětské mysli, a prohloubí tak úzkost a trauma. Rodiče by se měli snažit tuto **expozici sledovat, omezovat ji a situaci pokud možno realisticky vysvětlovat**. Měli by se snažit být upřímní, ale zároveň **přístupovat ke krizi s nadějí a optimismem**. Pozitivní výhled do budoucna pomůže mladým lidem vidět to dobré kolem sebe a provede je náročným obdobím. Je dobré nezapomínat na to, že všechno zlé je k něčemu dobré.

2. UČITELÉ

Učitelé odpovídají za vzdělávání a podporu studijního a osobního rozvoje žáků. Hrají **klíčovou roli v identifikaci a řešení psychických a studijních problémů**, jimž mladí lidé čelí.

DOČASNĚ SNÍŽIT STUDIJNÍ POŽADAVKY.

Pandemie COVID-19 s sebou přinesla bezprecedentní výzvy pro učitele i žáky. Tato skutečnost vedla k dočasnému snížení studijních požadavků. Učitelé mohou **upravit svůj přístup k výuce**, aby tato omezení zohlednili. Níže je uvedeno několik řešení, která mohou učitelé v rámci online výuky využít.

Učitelé mohou využívat **alternativní úkoly**, jako jsou projekty, eseje a prezentace, které je možné vypracovat online nebo doma. Navrhované činnosti se mohou zaměřovat na pozitivní aspekty spolužáků a upevňovat pozitivní zpětnou vazbu a sociální výměnu. Žáci si například mohou připravit krátký text nebo kresbu zaměřenou na konkrétní/nejlepší vlastnost svého

spolužáka v rámci hodiny angličtiny, výtvarné výchovy nebo hodiny zaměřené na sociální a emocionální rozvoj.

Pandemie rovněž vedla k prohloubení studijních propastí mezi žáky. Praktickým/optimálním řešením zmenšujícím tyto propasti je přístup, kdy bude učitel **vyhodnocovat potřeby každého žáka zvlášť** a přistupovat k nim samostatně, nebo si dokonce vytvoří individualizovaný výukový plán.

BÝT V KONTAKTU S RODIČI.

Vztah rodiče a učitele je pro efektivní vzdělávání klíčový. Kontakt s rodiči může podpořit pohodu žáka díky tomu, že bude rodič dostávat častou zpětnou vazbu týkající se pokroků, silných a slabých stránek svého dítěte nebo nabídkou rad, jak jeho vzdělávání podpořit. Tímto způsobem mohou učitelé **budovat důvěru a pocit vzájemné podpory**, což je zejména důležité v situacích, kdy neprobíhají žádné fyzické hodiny.

NEUSTÁLE SPOLUPRACOVAT SE ŠKOLNÍMI PEDAGOGY A/NEBO PSYCHOLOGY.

Být v kontaktu s odborníky na psychickou a studijní pohodu žáků je stejně důležité jako být v kontaktu s rodiči. Veškeré problémy spojené s náhlými a dramatickými změnami chování nebo emočního stavu studenta by měly být řešeny ve **spolupráci se specializovanými zaměstnanci školy**. Některé vzdělávací instituce bohužel nemají přímý přístup k psychologům nebo pedagogům. V takovém případě by učitelé měli vyhledat pomoc ve specializovaných psychologických a pedagogických centrech. Pokud žák navštěvuje externího psychologa nebo jiného odborníka, měly by být **obě strany v neustálém kontaktu**, pokud jde o nezbytná opatření vedoucí k řešení problému. Tento přístup usnadní proces pomoci danému žákovi a bude mít přímý dopad na studijní a psychický rozvoj žáků, kteří pomoc potřebují.

ZAJISTIT SKUPINOVÉ AKTIVITY PRO ŽÁKY S NARUŠENÝM DOMÁCÍM PROSTŘEDÍM.

Učitelé mohou organizovat skupinové aktivity / hry založené na spolupráci, které pomohou budovat vztahy, podpoří sociálně-emocionální učení a **poskytnou bezpečné a podpůrné prostředí**. Žáci mohou také utvářet diskuzní skupinky, v nichž se zamyslí nad tématy spojenými s krizí/pandemií. Mohou se bavit o vyrovnávacích strategiích a metodách péče o sebe sama nebo si vzájemně poskytovat podporu.

BUDOVAT SOCIÁLNÍ DOVEDNOSTI ŽÁKŮ.

Budování sociálních dovedností je velmi přínosné. Žáci se učí, jak **efektivně komunikovat** s ostatními, budovat vztahy a vyjadřovat myšlenky a emoce. Učitelé mohou budování sociálních dovedností začlenit do své výuky, a reagovat tak na výzvy spojené s omezenými fyzickými interakcemi.

V rámci budování sociálních dovedností mohou učitelé vyzdvihovat **význam aktivního naslouchání** a motivovat žáky k tomu, aby pozorně naslouchali, ptali se a přemýšleli nad tím, co slyší. Také **simulace**, v nichž žáci přebírají **konkrétní role**, mohou žákům umožnit vyzkoušet si tyto sociální dovednosti ve skutečných situacích. Tento přístup pomáhá žákům rozvíjet důležité dovednosti, jako je empatie, komunikační zdatnost a schopnost řešit problémy.

MIMOŠKOLNÍ KROUŽKY NEBO AKTIVITY STIMULUJÍ INTERAKCE A UMOŽŇUJÍ ROZVOJ TALENTU.

Veškeré mimoškolní aktivity zaměřené na **témata, která studenty v konkrétním věku zajímají** nebo které jim umožňují **rozvíjet jejich talent**, jsou během krize přínosem. Umožňují mladým lidem zapomenout na obtížnou dobu a zaměřit se na jiné činnosti, na své zájmy a na sociální interakce v reálném životě nebo online, v závislosti na okolnostech. Tento typ aktivit je vždy přínosný a vítaný, zejména po lockdownech během covidové krize. Mimoškolní aktivity a tematické soutěže propojující skupiny žáků nad tématy, jako je robotika, cirkus, vaření apod., jim umožní se opětovně **adaptovat na školní prostředí**. Mohou pracovat ve skupinách, získávat nové dovednosti a kompetence a objevovat nové talenty a možnosti rozvoje.

VÝMĚNA A PODPORA MEZI KOLEGY.

Když učitelé poskytují pomoc a podporu mladým lidem v průběhu krize, měli by konzultovat a vyměňovat si **znalosti a zkušenosti se svými kolegy ve škole nebo mimo ni**. Díky těmto konzultacím budou situaci vnímat ze širší perspektivy a přemýšlet mimo obvyklý rámec v souvislosti s problémy, kterými jsou zahlceni. Tato výměna má také pozitivní dopad na pohodu učitelů. A právě jejich pohoda je zásadní pro jejich možnosti pomáhat druhým. Je nutné zachovávat si otevřenou mysl a být schopen poskytovat a přijímat pomoc, a to zejména během podobné krize. Také je možné organizovat workshopy a setkání „učitelé pro učitele“.

3. VEDENÍ ŠKOLY

Školy hrají klíčovou roli v prevenci krizí i reakcích na ni. Mají reagovat na potřeby žáků a poskytovat podporu i zaměstnancům, rodinám a často i širší místní komunitě. Školy představují **bezpečné a inkluzivní prostředí pro žáky z nejrůznějšího prostředí a plní několik zásadních funkcí:**

- **Šíření informací:** Školy jsou primárním kanálem pro šíření důležitých informací, zejména během krizí. Pomáhají sdělovat žákům, rodinám i komunitě zásadní podrobnosti.
- **Identifikace ohrožených jedinců:** Zaměstnanci školy, včetně učitelů a poradců, mají dobré předpoklady k tomu, aby během krizí identifikovali ohrožené jedince. Tato raná identifikace je pro poskytnutí včasné podpory klíčová.
- **Služby v oblasti duševního zdraví:** Školy často nabízejí služby v oblasti duševního zdraví nebo odkazují žáky a zaměstnance na odborníky v oblasti duševního zdraví, protože jsou si vědomy důležitosti jejich psychické pohody.
- **Propojení se službami v rámci komunity:** Školy fungují jako most propojující jedince s místními komunitními službami a zdroji a zajišťují, aby se jim dostalo vhodné podpory.
- **Vyhledávání vysídlených rodin:** V dobách krize, jako jsou přírodní katastrofy, hrají školy důležitou roli ve vyhledávání vysídlených rodin, pomáhají je dávat opět dohromady a poskytují jim nezbytnou podporu.
- **Podpora dlouhodobého zotavení:** Nad rámec okamžité reakce přispívají školy k dlouhodobému zotavování svých komunit a během procesu uzdravování nabízejí stabilitu a podporu.
- **Podpora pocitu normalnosti:** Školy během traumatických událostí fungují jako maják normalnosti a nabízejí strukturované prostředí, kde mohou žáci najít potřebný režim a stabilitu v dobách nejistoty.

Vedení školy má na starosti komplexní dohled nad školou nebo vzdělávací institucí. Odpovídá jak za proces vzdělávání, tak za administrativu tak, aby byly potřeby žáků naplňovány efektivním a posilujícím způsobem. Jejich vedení je zásadní pro utváření prostředí, kde se může dařit vzdělávání, pohodě a podpoře ze strany komunity.

ZAVÉST ŠKOLENÍ PRO UČITELE V OBLASTI VČASNÉ DETEKCE KRIZE A INTERVENCE.

Aby mohly školy efektivně naplňovat svoji roli, musí mít komplexní krizové plány a specializované týmy. Tyto týmy by měly pokrývat celou řadu opatření. Mimo jiné by se mělo jednat o proaktivní kroky, strategie prevence, identifikaci krizí, vhodné reakce a úsilí o krátkodobé a dlouhodobé zotavení. Školy by měly být dobře připraveny na to, jak reagovat na krize a poskytovat podporu učitelům a žákům během náročných období.

Pravidelná školení pro učitele a další zaměstnance, kteří se na procesu vzdělávání podílejí, jsou v této souvislosti zásadní. Školení by měla zahrnovat celou řadu aspektů, zaměřovat se na duševní zdraví, identifikaci rizik, budování odolnosti a zlepšování vyrovnávacích dovedností u osob, na něž mají krize dopad, zejména žáků a učitelů. Tato příprava zajistí, že školy dokážou efektivně zvládat krize a podporovat svou komunitu v nepříznivých dobách.

Zavést workshopy pro rodiče, aby se více zapojovali do činností souvisejících s jejich dětmi.

Vzdělávání se daří, pokud probíhá v úzké spolupráci s rodiči, kteří významně přispívají k učení a rozvoji svých dětí. Proto by měly školy aktivně pracovat na posilování vztahů s rodiči a podporovat jejich aktivní zapojení do činností spojených se vzděláváním, psychickou pohodou a celkovým rozvojem.

Jedním ze způsobů, jak zapojení rodičů posílit, je organizovat různé **workshopy a akce ve spolupráci s rodinami**. Může se jednat o školní festivaly, oslavy svátků a další shromáždění s cílem vytvořit uvolněné a příjemné prostředí pro rodiče, kteří se akce účastní se svými dětmi.

V dobách krize, jako je pandemie COVID-19, je ještě důležitější tuto spolupráci posilovat a přizpůsobovat ji okolnostem. Akce a workshopy lze přesunout na **online platformy a využívat dostupné digitální nástroje**, které zajistí, že se v náročných dobách nepřerušují aktivity zaměřené na zapojování rodičů a poskytování podpory.

VYTVOŘIT PRO ŽÁKY PŘÍLEŽITOSTI K DOBROVOLNICKÉ ČINNOSTI.

Dobrovolnická činnost představuje účinný prostředek, jak zmírňovat dopady stresu a úzkosti – nic neuleví od stresu tak jako smysluplné spojení s jiným člověkem. Proto je zásadní, aby školy aktivně podporovaly a organizovaly **možnosti dobrovolnické činnosti pro žáky**, usnadňovaly jejich **zapojení do života komunity** a podporovaly intenzivnější sociální interakce.

Takovouto činností může být například **vytváření podpůrných skupin** zaměřených na pomoc se studiem. Když žáci převezmou odpovědnost a pomáhají svým vrstevníkům, výrazným způsobem je to odvede od jejich vlastních problémů a výzev. Tato zkušenost pak dále přispívá ke zvýšení sebedůvěry a posiluje pocit přináležitosti. Všechny tyto faktory jsou zásadní pro utváření pozitivního sebeobrazu.

VYTVOŘIT INFRASTRUKTURU A ZDROJE NEZBYTNÉ PRO PSYCHICKOU POHODU ŽÁKŮ.

Vstřícné prostředí a moderní infrastruktura jsou nezbytné pro poskytování kvalitního vzdělávání a řešení psychických a studijních potřeb žáků. Covidová krize zdůraznila důležitost přístupu k ICT vybavení, zejména v rámci distančního vzdělávání. Tyto nástroje jsou rovněž nedocenitelné pro udržování sociálních vazeb během lockdownů.

Školy v této oblasti hrají důležitou roli a měly by se snažit **zajistit**, že bude toto **vybavení pro žáky co nejvíce dostupné**. Kromě toho by měly studenty učit, jak tyto **technologie efektivně využívat** pro podporu jejich duševní pohody a možností studia. Tento duální přístup reaguje na bezprostřední potřeby a vybaví žáky cennými dovednostmi pro budoucnost.

Kromě toho by každá škola měla zaměstnávat **alespoň jednoho psychologa**, kterého by žáci mohli mít k dispozici. V Polsku tato povinnost platí od srpna 2022 a hraje klíčovou roli, pokud jde o podporu psychické pohody a rozvoje žáků.

4. VLÁDA A MÍSTNÍ SAMOSPRÁVY

Vláda a místní samospráva má zásadní roli v utváření života a příležitostí mladých lidí. Tato role zahrnuje zásadní aspekty, jako je přístup ke vzdělání, zdravotní péči a sociálním službám. Ve spolupráci se školami, odborníky na duševní zdraví a organizacemi v rámci komunity může místní samospráva hrát klíčovou roli při rozvoji a **implementaci programů zaměřených na psychické a studijní výzvy**, jimž musí mladí lidé během krize čelit.

Tyto programy by měly být koncipovány tak, aby poskytovaly komplexní podporu mladým lidem v rámci jejich potřeb v oblasti vzdělávání, duševního zdraví, sociálních služeb a celkové pohody. Prostřednictvím efektivní koordinace a spolupráce mezi různými klíčovými aktéry na místní úrovni může vláda a místní samospráva vytvářet pečující prostředí, které podporuje odolnost a vývoj mladých lidí, a to i tváří v tvář náročným situacím.

ZAVÁDĚT STRATEGIE A POLITIKY NA PODPORU DUŠEVNÍHO ZDRAVÍ NA CELOSTÁTNÍ I REGIONÁLNÍ ÚROVNI.

Místní samospráva je často pověřena zaváděním programů v oblasti duševního zdraví a vytvářením regionálních strategií, které budou opravdu relevantní. Tyto dokumenty by měly řešit problémy spojené se zdravotní krizí a distančním vzděláváním. S ohledem na problémy, které se v současné době u mladých lidí opakovaně objevují, by měli být právě mladí lidé jednou z cílových skupin pro různé formy podpory. Regionální **zdravotní instituce a psychologická**

a pedagogická centra by měla dostávat veškerou možnou podporu od úřadů na celostátní, regionální i místní úrovni.

VYTVÁŘET SÍŤ ZAHRNUJÍCÍ NEJRŮZNĚJŠÍ KLÍČOVÉ AKTÉRY.

Místní samospráva může také usnadňovat spolupráci a koordinaci mezi klíčovými aktéry v rámci komunity. Propojením škol, odborníků v oblasti duševního zdraví, organizací v rámci komunity a dalších klíčových aktérů mohou orgány **místní samosprávy vytvářet podpůrné sítě**, které mladým lidem pomohou překonat výzvy spojené s pandemií. Součástí těchto sítí mohou být **lokální partneři** a mohou se rozšiřovat na větší skupiny partnerů až na úroveň **mezinárodní spolupráce** v rámci evropských struktur nebo evropských projektů.

KAPITOLA
3

Nástroje

V rámci projektu ME-Health hledali partneři digitální řešení, která by mohla mladým lidem poskytovat psychologickou a pedagogickou podporu. Nalezli při tom celou řadu online aplikací a osvědčených digitálních postupů. Na základě výše uvedených problémů, které byly identifikovány jako nejčastější u mladých lidí, kteří zažili pandemickou krizi, bylo vybráno 21 nástrojů.⁷

Níže uvedené digitální zdroje mohou využívat rodiče, učitelé a další odborníci, individuálně v domácím prostředí, nebo ve třídách. Cílem většiny z nich je zmírnit tlak, uklidnit, uvolnit napětí a předejít panickým nebo úzkostným atakům. Jsou tu však i další zdroje, které výuku obohatí o zábavu a hravost a podpoří zapojení studentů.

I když je většina z nich dostupná v několika jazycích nebo má vnitrostátní ekvivalent, rozhodli jsme se upozornit i na nástroje přístupné v národních jazycích jako na příklady osvědčené praxe.

Rozhodli jsme se primárně zaměřit na jazyky v rámci našeho partnerství a považovat angličtinu za další sdílený jazyk. Kromě toho jsme se rozhodli neuvádět zde podrobnosti o nákladech spojených s jednotlivými aplikacemi, protože tyto náklady se často mění.

Název: Don't panic

Odkaz: <https://nepanikar.eu/>

Jazyky: CZ, DE, EN, FR, PL

Hlavní kategorie:

Podpora v oblasti duševního zdraví

Cílová skupina

Osoby starší 12 let procházející krizí a čelící různým problémům

Deskriptory

Úleva od úzkosti, podpora při depresi, zvládnání stresu, emocionální odolnost, vyrovnávací strategie, pohotovostní telefonní linky, podpora dospívajících

Stručné informace a příklady použití

Učitelé:

Učitelé mohou tento nástroj začlenit do výukových zdrojů a doporučovat ho během stresujících zkouškových období nebo když se u studentů objeví známky tísně.

Rodiče:

Tento nástroj může rodičům pomoci rozpoznat problémy s duševním zdravím u mladých lidí a poskytnout jim oporu, aby je dokázali účinně podpořit.

Mladí lidé:

Díky uživatelsky přívětivému rozhraní mohou mladí lidé tento nástroj snadno využívat pro svépomoc během obtížných okamžiků.

Název: Rootd – Panic Attack Relief

Odkaz: <https://www.rootd.io/>

Jazyky: EN, FR, PL

Hlavní kategorie:

Poradenství

Cílová skupina

Všichni, ale nástroj je užitečný zejména pro mladé dospělé

Deskriptory

Úleva od úzkosti, techniky péče o sebe sama, zvládnání stresu, vyrovnávací strategie, řešení problémů, podpora dospívajících, rady v oblasti chování, gamifikace

Stručné informace a příklady použití

Základní volby jsou zdarma. Prémiové volby jsou dostupné v rámci placeného předplatného.

Učitelé:

Tuto aplikaci je možné využívat pro zavedení technik zvládnání stresu, zejména před testy, stresovými událostmi nebo v rámci začleňování do kolektivu. Učitelé mohou při výuce využívat deník, kam je možné zaznamenávat na začátku a na konci školního dne. Nástroj vyzývá studenty k tomu, aby sdíleli své pocity a bavili se o nich se svým učitelem nebo vrstevníky.

Rodiče:

Mohou využívat tuto aplikaci, aby podpořili mladé lidi během panických atak. Využití deníku v aplikaci může být nástrojem, jak vyjádřit své pocity nebo zajistit rychlou podporu.

Mladí lidé:

Mohou aplikaci využívat během panických atak nebo stresových okamžiků, kdy se jim dostane řízené podpory a naučí se úlevové techniky. Deník jim umožní vyjadřovat emoce, sledovat své pocity a podpoří sebeuvědomění.

⁷ V rámci procesu výběru nástrojů identifikovali partneři více teoretických a technických zdrojů, jako je například Kutcher Adolescent Depression Scale (KADS), ale rozhodli se je do této příručky nezahrnout, protože by se spíše hodily pro kvalifikované odborníky (psychology, terapeuti).

Název: Headspace
Odkaz: <https://www.headspace.com>
Jazyky: DE, EN, FR

Hlavní kategorie:

Poradenství

Cílová skupina

Všichni

Deskriptory

Zvládání stresu, techniky péče o sebe sama, praktiky mindfulness, úleva od úzkosti, vyrovnávací strategie

Stručné informace a příklady použití

Placené, na bázi předplatného

Učitelé:

Učitelé mohou pomoci studentům s osvojováním technik mindfulness, aby se lépe soustředili, zvládali stres a ovládali své emoce. Headspace obsahuje cvičení, která jsou užitečná konkrétně pro tyto účely. Učitelé mohou aplikaci používat pro péči o sebe sama a úlevu od stresu.

Rodiče:

Mohou aplikaci využívat, aby svým dětem pomohli s ovládáním emocí nebo úzkostí a aby je prováděli technikami mindfulness nebo meditací. Aplikace může být rovněž užitečným nástrojem pro rodiče, pokud jde o zvládání vlastního stresu a duševního zdraví.

Mladí lidé:

Mohou aplikaci využívat pro zvládání stresu spojeného se školou, sociálním tlakem nebo osobními výzvami. V období stresu nebo úzkosti mohou využívat techniky mindfulness, aby se lépe soustředili nebo relaxační techniky, aby si zlepšili kvalitu spánku.

Název: Kids helpline Anytime Any Reason
Odkaz: <https://kidshelpline.com.au/>

Jazyk: EN**Hlavní kategorie:**

Poradenství

Cílová skupina

Děti, dospívající, mladí dospělí, rodiče, učitelé

Deskriptory

Úleva od úzkosti, podpora v depresi, zvládání stresu, emocionální odolnost, vyrovnávací strategie, distanční výuka, pomoc zaměřená na konkrétní předmět, studijní nástroje, sociální vztahy, tipy pro rodiče, poradenství v oblasti chování, podpora dospívajících, pohotovostní telefonní linka, seznam ke kontrole bezpečnosti, reakce na krizové situace, bezprostřední podpora

Stručné informace a příklady použití**Učitelé:**

Na webové stránce je seznam lekcí a cvičení, která lze praktikovat se třídou, která potřebuje podporu v oblasti duševního zdraví. Také je možné ji využít jako výchozí bod pro diskuzi o duševním zdraví a jeho podpoře. Seznam témat je rozsáhlý, rozdělený podle věkových skupin a jeho součástí je duševní a fyzické zdraví, vztahy a sex, starosti spojené s životem nebo rodinou a e-bezpečnost. Na instagramovém účtu (@kidshelplineau) je obsah, který může být zajímavý pro mladé.

Rodiče a mladí lidé:

Průvodci, rady a videa na různá témata (stres v rodině, sebevražedné myšlenky apod.) a odkaz na online výměny.

Název: Mentimeter
Odkaz: <https://www.mentimeter.com/>
Jazyky: DE, EN

Hlavní kategorie:

Vzdělávací podpora

Cílová skupina

Učitelé, studenti

Deskriptory

Doučování, distanční výuka, pomoc zaměřená na konkrétní předmět, studijní nástroje, pomoc s domácími úkoly, interaktivní lekce, distanční výuka

Stručné informace a příklady použití**Učitelé a mladí lidé:**

Jedná se o nástroj pro brainstorming, nastartování aktivit a prolomení ledů, který dokáže zaujmout skupinu lidí/studentů v rámci aktivity ve třídě. Studenti a učitelé ho mohou využívat pro tvorbu prezentací a zobrazování poznatků/výsledků. Nástroj dává hlas každému a umožňuje hodnocení znalostí. Nabízí různé aktivity: společné domácí úkoly online, vytváření slovních polí, žádost o zpětnou vazbu a anonymní sdílení názorů.

Název: Calm
Odkaz: <https://www.calm.com/>
Jazyky: EN, FR

Hlavní kategorie:

Podpora v oblasti duševního zdraví

Cílová skupina

Veřejnost (děti a dospělí)

Deskriptory

Emoční pohoda, techniky mindfulness a zvládání stresu

Stručné informace a příklady použití

Placené, na bázi předplatného

Učitelé:

Mohou aplikaci využívat pro dechová cvičení během náročných období a aby studenty naučili, jak se uklidnit, zlepšit soustředění a produktivitu. Také mohou během přestávek pouštět příběhy nebo zvuky pro povzbuzení a doplnění energie studentů.

Rodiče:

Mohou využívat příběhy před spaním nebo uklidňující zvuky Calm, aby dětem pomohli zklidnit se před spaním, a podpořili tak lepší spánkové návyky. Celá rodina se může zapojit do řízených meditací nebo relaxačních cvičení pro snížení stresu a upevnění rodinných vztahů.

Mladí lidé:

Mohou zavést krátké mindfulness aktivity během přestávek nebo studia s využitím řízených meditací nebo uklidňující hudby. Mohou iniciovat skupinovou relaxaci nebo mindfulness aktivity s přáteli s využitím nabídky skupinového uvolnění Calm.

Název: Wheeldecide
Odkaz: <https://wheeldecide.com/>
Jazyk: EN

Hlavní kategorie:

Vzdělávací podpora

Cílová skupina

Učitelé a rodiče

Deskriptory

Distanční výuka, studijní nástroje a interaktivní lekce, gamifikace, výuka na dálku

Stručné informace a příklady použití

Učitelé:

Učitelé mohou tento zdroj využít, aby žákům pomohli zábavným způsobem komunikovat o jejich emocích. Například na začátku hodiny může učitel požádat studenta, aby zatočil kolem a podělil se o to, jaký má ten den pocity. V hodině hudební výchovy může student využít kolo, aby vybral konkrétní hudbu a popsal emoce, které vzbuzuje.

Rodiče:

Volbou sdílené aktivity mohou například rodiče použít nástroj pro upevnění sociálních vztahů a podporu komunikace v rámci rodiny.

Název: Gratitude – Journal Prompts
Odkaz: <https://apps.apple.com/us/app/gratitude-journal-prompts/id1372575227>

Jazyk: EN (tento typ aplikace je dostupný ve všech jazycích)

Hlavní kategorie:

Podpora v oblasti duševního zdraví

Cílová skupina

Všichni

Deskriptory

Úleva od úzkosti, zvládnání stresu, emocionální odolnost, techniky mindfulness, vyrovnávací strategie

Stručné informace a příklady použití

Učitelé:

Na začátku nebo konci školního roku mohou učitelé vyzvat studenty, aby napsali jednu věc, za kterou jsou vděční. Následně mohou navrhnout týdenní chvilku vděčnosti, kdy se studenti podělí o své deníkové záznamy, což upevní pocit přináležitosti a positivity. Učitelé mohou deník vděčnosti používat jako součást péče o sebe sama, aby se zamysleli nad pozitivními aspekty dne a posílili svou odolnost vůči stresu. Je možné nástroj využít k diskusi se studenty o přínosech vděčnosti a ke sdílení osobních zkušeností, aby si tuto praxi také osvojili.

Mladí lidé:

Mladí lidé mohou deník využívat pro vyjadřování emocí s důrazem na pozitivní aspekty života, které vyváží negativní pocity. Také to může být způsob, který podpoří techniky mindfulness a pomůže mladým lidem s budováním pozitivního pohledu na svět a odolnosti.

Název: VOS.HEALTH
Odkaz: <https://vos.health/en/>
Jazyky: CZ, DE, EN, FR, PL,
Hlavní kategorie:

Podpora v oblasti duševního zdraví

Cílová skupina

Všichni

Deskriptory

Úleva od úzkosti, podpora při depresi, techniky mindfulness, zvládnání stresu, emocionální odolnost

Stručné informace a příklady použití

Učitelé:

Učitelé mohou tento nástroj využívat pro lepší soustředění, zmírnění stresu a zachování duševní pohody. Také mohou představit VOS jako zdroj pro studenty.

Rodiče:

Rodiče mohou VOS využívat pro zvládnání stresu, podporu lepších spánkových návyků a posílení vztahů v rámci rodiny. Také mohou diskutovat o důležitosti duševního zdraví a o přínosech VOS jako nástroje pro emoční podporu.

Mladí lidé:

Mladí lidé mohou využívat cvičení mindfulness, meditaci a tipy pro svépomoc pro snížení stresu a zlepšení spánku. Pro lepší sebeuvědomění a kontrolu nad svými emocemi mohou také sledovat svou náladu a identifikovat emocionální spouštěče a vzorce.

Název: Project SAVE
Odkaz: <https://osf.io/vguf4>
Jazyk: EN
Hlavní kategorie:

Podpora v oblasti duševního zdraví

Cílová skupina

Dospívající

Deskriptory

Zvládnání stresu, emocionální odolnost, vyrovnávací strategie, bezprostřední podpora

Stručné informace a příklady použití

Učitelé:

Učitelé mohou získávat znalosti o tom, jak rozpoznat náznaky sebedestruktivních myšlenek nebo jednání u žáků. Mohou si osvojit techniky poskytování počáteční pomoci a nasměrování studentů, kteří vykazují podobné myšlenky nebo jednání.

Rodiče:

Rodiče mohou získávat znalosti, které jim umožní porozumět chování adolescentů směřujícímu k sebezpoškození a nacházet řešení, jak jim doma poskytnout vhodnou podporu. Mohou si osvojovat komunikační metody a dovednosti, které jim umožní hovořit o delikátních tématech a poskytovat bezpečné prostředí, v němž může jejich dítě vyjadřovat své emoce. Tento nástroj může pomoci určit, kdy a jak pro dítě zajistit odbornou intervenci nebo léčbu.

Mladí lidé:

Intervence může být výchozím bodem pro mladé lidi, kteří potřebují pomoc nebo vedení při kontrole svých myšlenek nebo chování.

Název: IFightDepression

Odkaz: <https://ifightdepression.com/pl/mlodziej>

Jazyky: CZ, DE, EN, FR, PL

Hlavní kategorie:

Podpora v oblasti duševního zdraví

Cílová skupina

Všichni

Deskriptory

Podpora při depresi, vyrovnávací strategie, emocionální odolnost

Stručné informace a příklady použití

Učitelé:

Učitelé mohou získat přístup ke komplexním informacím o depresi a porozumět jejím příčinám, známkám a příznakům. Mohou zjistit, jak rozpoznat známky deprese a nabídnout vhodnou podporu nebo oporu. Materiály by měly být využity pro osvětu studentů v oblasti

duševního zdraví, podporu duševní pohody a omezení stigmatu. Webová stránka umožňuje pochopit, jak a kam studenti nebo kolegy navést, aby v případě deprese získali pomoc.

Rodiče:

Díky této webové stránce se mohou poučit o depresi, jejích známkách a důsledcích, aby své děti mohli lépe podpořit. Mohou se tak dozvědět, jak identifikovat známky deprese u svých dětí nebo členů rodiny a nabídnout jim vhodnou podporu.

Mladí lidé:

Získají přístup k informacím o depresi, jejích příznacích a dostupných strategiích na podporu duševního zdraví. Mohou tento nástroj využít, aby se naučili a zavedli strategie pro zvládnání mírné až středně závažné deprese a porozuměli tomu, kde a jak získat pomoc pro sebe nebo pro přátele, kteří mohou trpět depresí.

OSVĚDČENÉ POSTUPY

Název: Aplikace První psychická pomoc

Odkaz: <https://play.google.com/store/apps/details?id=cz.nic.ppp&hl=pl&gl=US>

Jazyk: CZ

Hlavní kategorie:

Krizová intervence

Cílová skupina

Členové služeb poskytujících první pomoc a lidé v neziskových organizacích, učitelé a rodiče

Deskriptory

Reakce na krizové situace, vyrovnávací strategie, emocionální odolnost, zvládnání stresu, techniky péče o sebe sama

Stručné informace a příklady použití

Zdarma

Učitelé:

Aplikace pomáhá identifikovat krize u studentů a porozumět jim. Nabízí základní pokyny pro pedagogy, aby mohli studentům poskytnout počáteční psychologickou podporu.

Rodiče:

Poskytuje podporu pro zvládnání krizí v oblasti duševního zdraví u dětí a rady ohledně toho, jak se mohou pečovatelé starat sami o sebe poté, co někomu pomohou zvládnout obtížnou situaci.

Název: Psycom

Odkaz: www.psycom.org

Jazyk: FR

Hlavní kategorie:

Podpora v oblasti duševního zdraví

Cílová skupina

Všichni

Deskriptory

Non-stop podpora, pohotovostní telefonní linka, podpora dospívajících, destigmatizace

Stručné informace a příklady použití

Zdarma

Učitelé:

Webová stránka představuje platformu, kde je možné zahájit konverzaci a naučit studenty, jak je důležité otevřeně diskutovat o problémech v oblasti duševního zdraví. Učitelé mohou využívat i osobní příběhy na platformě na podporu diskuzí o duševním zdraví.

Rodiče:

Webová stránka obsahuje podrobnosti o akcích a workshopech spojených s duševním zdravím po celé Francii a informace o organizacích poskytujících pomoc a podporu v celé zemi.

Název: Ommetje

Android:

IOS:

Odkaz: <https://www.hersenstichting.nl/ommetje/>

Jazyky: NL, EN

Hlavní kategorie:

Podpora v oblasti duševního zdraví

Cílová skupina

Všichni

Deskriptory

Poradenství v oblasti chování, fyzická cvičení, gamifikace

Stručné informace a příklady použití

Učitelé a rodiče:

Učitelé mohou tuto aplikaci využívat na podporu větší fyzické aktivity ve třídě, například vytvořit třídní výzvu a nachodit určitý počet kroků týdně nebo měsíčně. Podobný přístup mohou využít i členové rodiny. Kromě toho mohou učitelé tuto aplikaci využívat na podporu diskuzí o přínosech fyzické aktivity pro duševní zdraví. Také je zde možnost vytvořit skupinové aktivity a společně dosahovat konkrétních milníků a fitness cílů.

Název: Webová stránka FCPE

Odkaz: <https://www.fcpe.asso.fr/les-conseils-aux-parents>

Jazyk: FR

Hlavní kategorie:

Poradenství

Cílová skupina

Rodiče, děti

Deskriptory:

Úleva od úzkosti, podpora při depresi, zvládnání stresu, sociální vztahy, řešení problémů, podpora dospívajících

Stručné informace a příklady použití

Rodiče:

Mohou získat přístup k článkům a průvodcům souvisejícím s tím, jak rozpoznat známky problémů v oblasti duševního zdraví u dětí a porozumět jim. Jsou zde užitečné rady ohledně otevřené komunikace, vytváření podpůrného prostředí a podpory zdravých návyků. Na webové stránce je celá řada online akcí, jako jsou webináře a workshopy zaměřené na duševní zdraví s odborníky, kteří mohou rodičům poskytnout podporu.

Název: 2023 Research Report on Mental Health

Odkaz: <https://mlodeglowy.pl/>

Jazyk: PL

Hlavní kategorie:

Podpora v oblasti duševního zdraví

Cílová skupina

Rodiče, děti/adolescenti, učitelé/ pedagogové

Deskriptory

Vyrovňovací strategie, podpora při depresi, zvládnání stresu, emocionální odolnost, tipy ohledně rodičovství a výuky, podpora dospívajících, techniky péče o sebe sama, pohotovostní telefonní linky, pohotovostní zdroje, non-stop podpora

Stručné informace a příklady použití

Učitelé:

Tato webová stránka nabízí přehled informací pro mladé lidi, rodiče a učitele. Na základě zdrojů na webových stránkách mohou učitelé připravovat workshopy pro rodiče a studenty. Statistická data ve zprávách je možné využít v rámci hodin jako výchozí bod pro rozhovory o problémech spojených s duševním zdravím.

Název: MENTAAL VITAAL

Odkaz: <https://www.mentaaltitaal.nl>

Jazyk: NL

Hlavní kategorie:

Poradenství

Cílová skupina

Žáci, učitelé, rodiče, dospívající

Deskriptory

Úleva od úzkosti, podpora při depresi, zvládnání stresu, emocionální odolnost, techniky mindfulness, vyrovňovací strategie, tipy ohledně rodičovství, poradenství v oblasti chování, vývoj dítěte, podpora dospívajících, řešení problémů, techniky péče, emoční pohoda, chat

Stručné informace a příklady použití

Učitelé:

Nástroj je možné využívat během hodin jako výukový materiál nebo jako výchozí bod pro diskuzi o duševním zdraví. Může pomoci zvyšovat povědomí o duševním zdraví včetně případných známek a příznaků a o tom, kde najít pomoc. Jsou tu také informace o duševních onemocněních, které lze využít pro seznámení studentů s nejběžnějšími duševními problémy.

Rodiče:

Webová stránka obsahuje oddíl o řešení problémů. Také je tu rozsáhlý seznam kontaktů na všechny instituce, které mohou v krizových situacích pomoci.

Mladí lidé:

Mladí lidé mohou využít testy na webové stránce pro hodnocení své duševní pohody. Také jsou zde informace o tom, co dělat pro dlouhodobě dobrý duševní stav.

Název: Youth Health
Wire Health Prevention 3.0
Odkaz: www.filsantejeunes.com

Jazyk: FR

Hlavní kategorie:

Poradenství

Cílová skupina

Dospívající a mladí dospělí (zejména věk 12–25)

Deskriptory

Podpora dospívajících, techniky péče o sebe sama, vývoj dítěte, poradenství v oblasti chování

Stručné informace a příklady použití

Učitelé:

Učitelé mohou využívat články v rámci výuky jako alternativní a zábavnější způsob, jak se bavit o závažných tématech a informovat studenty o různých důsledcích jejich chování, například opisování ve škole.

Mladí lidé:

Mohou zde nacházet příklady toho, jak vyjadřovat své pocity (je zde například průvodce vyjadřováním emocí), informace o psychologické sebediagnostice a o tom, jak se rozhodovat. Na webové stránce jsou informace o různých tématech: rozdíly a konflikty mezi generacemi, jak zvládnout pubertu, jak si rozumně vybírat přátele, fakta a mýty o konopí atd. Také je zde průvodce pro adolescenty, který jim pomůže najít pomoc, pokud ji potřebují. Je zde rozsáhlá platforma, kde mohou získat informace a rady (otevřená sedm dní v týdnu od 9 do 23 hodin).

Název: Test je leefstijl
Odkaz: <https://www.testjeleefstijl.nl/>
Jazyk: NL

Hlavní kategorie

Poradenství / vzdělávací podpora

Cílová skupina

Studenti, učitelé

Deskriptory

Doučování, pomoc zaměřená na konkrétní předmět, studijní nástroje, techniky péče o sebe sama, řešení problémů, podpora dospívajících

Stručné informace a příklady použití

Učitelé:

Pomocí tohoto nástroje mohou pedagogové posuzovat postoje a životní styl studentů, využívat výsledky pro zahájení diskuzí a začleňovat zjištění do plánu výuky. Na webové stránce jsou také informace o tom, jak mít zdravý životní styl.

Mladí lidé:

Webová stránka může mladým lidem pomoci rozvinout si zdravý životní styl v celé řadě aspektů osobního i společenského života. Mladí lidé se mohou dozvědět, jak si vytvořit zdravé návyky a začlenit je do svého každodenního života.

Název: Upbringing and prevention
Odkaz: <https://www.ore.edu.pl/2023/03/zdrowie-psychiczne-dzieci-i-mlodziezy-materialy-do-pobrania>

Jazyky: PL, EN

Hlavní kategorie:

Poradenství

Cílová skupina

Rodiče, učitelé

Deskriptory

Tipy ohledně rodičovství, poradenství v oblasti chování, vývoj dítěte, podpora dospívajících, řešení problémů, techniky péče o sebe sama

Stručné informace a příklady použití

Učitelé:

Učitelé mohou využívat materiály na webové stránce pro organizaci školních činností, zavádění postupů a vytváření pravidel chování přínosných pro duševní zdraví studentů. Tento nástroj může posílit znalosti a kompetence pedagogů v souvislosti s problémy v oblasti duševního zdraví. Učitelé mohou do svých hodin zakomponovat scénáře a tipy, které stránka nabízí, pro facilitaci diskuzí a výuky.

Kontaktní informace mohou sloužit pro odkázání studentů a rodičů na relevantní systémy podpory nebo organizace poskytující podporu v oblasti duševního zdraví.

Rodiče:

Mohou využívat webovou stránku pro získání přehledu o efektivních rodičovských technikách a strategiích, které podporují duševní zdraví a pohodu dětí. Kromě toho mohou získat lepší nástroje pro identifikaci a řešení potenciálních problémů v oblasti duševního zdraví u svých dětí.

Mladí lidé:

Na webové stránce jsou uvedeny zdroje přiměřené věku zaměřené na sebevzdělávání o problémech v oblasti duševního zdraví, které umožňují lépe porozumět tomu, co znamená duševní pohoda mladých lidí. Mladí lidé mohou porozumět problémům v oblasti duševního zdraví, s nimiž se mohou setkat, a případně se s nimi ztotožnit na základě situací a případů, které jsou zde uvedeny jako příklady. Pokud se dostanou do problémů, jsou zde kontaktní informace jako zdroj umožňující vyhledat podpůrné skupiny nebo instituce.

Název: Interactive guide

Odkaz: <https://przewodnik.wychowaniewszkole.pl/>

Jazyk: PL

Hlavní kategorie:

Poradenství

Cílová skupina

Ředitelé, lektori, učitelé

Deskriptory

Tipy ohledně rodičovství, poradenství v oblasti chování, vývoj dítěte, podpora dospívajících, řešení problémů, techniky péče o sebe sama

Stručné informace a příklady použití

Učitelé:

Mohou využít průvodce pro organizaci prostoru ve třídě tak, aby působil příznivě na duševní zdraví. Nástroj také může pomoci se zaváděním preventivních opatření a pečujících strategií do každodenní výuky. Učitelé mohou také využívat nástroje

průvodce pro posilování vazeb mezi rodiči, studenty a komunitou okolo školy.

Rodiče:

Na základě informací v průvodci mohou rodiče získat přehled o tom, jak utvářet domácí prostředí tak, aby působilo příznivě na duševní zdraví. Průvodce rovněž popisuje rodičovské postupy, které mohou posilovat pozitivní vazby na školu a podpořit studijní ambice dětí.

Mladí lidé:

Průvodce obsahuje praktické informace o tom, jak se efektivně zapojovat do školních povinností a mimoškolních aktivit a jaké jsou normy chování. Mladí lidé zde mohou najít informace o alternativních činnostech a zdrojích, které průvodce uvádí, pro lepší pocit ze studia a větší pohodu. Také pro ně mohou být užitečné tipy ohledně psychické a emocionální bezpečnosti, které podpoří jejich pohodu ve školním prostředí.

Závěr

V roce 2022 se partneři v rámci projektu ME-Health rozhodli vzít na sebe nelehký úkol a vyhodnotit dopady krize spojené s COVID-19 na duševní zdraví mladých lidí a zkoumat, jak hybridní a online výuka ovlivnila vzdělávací proces. O své zkušenosti a poznatky v souvislosti se zdravotní krizí se podělila celá řada klíčových aktérů včetně učitelů, rodičů, pracovníků místní samosprávy, psychologů, pedagogů, terapeutů a ředitelů. **Tato studie se primárně zaměřovala na dospívající a jejich chování, problémy a výzvy spojené s každodenním životem, rodinou, vztahy, zdravím, studiem a sociálními sítěmi.**

Všichni členové tohoto evropského partnerství se shodli na tom, že pandemie a její důsledky pro vzdělávání a každodenní život měly závažný dopad na duševní pohodu mladých lidí. COVID-19 se nedá vnímat jinak než jako krize postihující celou řadu různých aspektů a probíhající v jednotlivých fázích. Následky a dlouhodobé důsledky pandemie pocítujeme ještě dnes. Kromě toho řada z těchto důsledků zůstala ještě nepojmenována a nedefinována.

Nejnovější data OECD poukazují na to, že v některých státech EU se procento mladých lidí s příznaky úzkosti nebo deprese oproti předpandemickým letům více než zdvojnásobilo⁸. Podle výzkumu UNICEF je sebevražda druhou nejčastější příčinou smrti u mladých lidí hned po autonehodách⁹. A kromě toho neuvěřitelných 49 % mladých lidí – oproti 23 % dospělých – nemá přístup ke službám v oblasti duševního zdraví¹⁰.

Tato čísla jsou alarmující. Aby bylo možné bojovat proti nepříznivým dopadům COVID-19 na duševní zdraví studentů a jejich schopnost plnit studijní nároky, je třeba intenzivní týmové úsilí a zapojení nejrůznějších klíčových aktérů. V rámci projektu ME-Health jsme se zaměřovali na možné kroky, které by mohli realizovat ti, kteří jsou mladým lidem, kteří potřebují pomoc, nejbližší: rodiče, učitelé a pedagogové. Sestavili jsme seznam doporučení, který je možné použít jako vodítko v případě, že se objeví další krize.

Ke stresu, psychickým obtížím a poruchám u mladých lidí a obecné populace může přispět celá řada společenských, ekonomických, geopolitických i environmentálních faktorů. Pandemie, rostoucí životní náklady, přírodní katastrofy, klimatická změna, válečné konflikty a napětí v různých částech světa může zvýšit riziko problémů souvisejících s duševním zdravím. Proto musí mít osoby pracující s mladými lidmi a rodiče k dispozici všechny možné zdroje, které by jim umožnily minimalizovat dopady stresových situací na duševní zdraví mladých lidí. Tuto strategii je třeba vnímat jako preventivní: zajištění pohody dětí, adolescentů i mladých dospělých. Pokud se zaměříme na jejich duševní zdraví, může se nám podařit zabránit duševním onemocněním a podpořit duševně zdravé komunity, a to zejména vzhledem k tomu, že přibližně 50 % problémů

⁸ Health at a Glance: Europe 2022, 507433b0-en.pdf (oecd-ilibrary.org)

⁹ SOWC-2021-Europe-regional-brief.pdf (unicef.org)

¹⁰ Mental health - Consilium (europa.eu)

spojených s duševním zdravím u dospělých má svůj počátek v průběhu adolescence nebo před ní¹¹.

S ohledem na komplikovaný přístup k odborné pomoci v různých státech a regionech EU jsou veškeré kompetence, které si mohou osvojit členové komunity odpovědní za vzdělávání a výchovu mladých lidí, naprosto nedocenitelné. Podpora mladých lidí po psychologické a pedagogické stránce je pro učitele nebo rodiče náročná a vyžaduje spoustu času, energie a znalostí. Proto potřebují pomoc od jiných klíčových aktérů a atmosféru neutuchající, upřímné podpory. Pro učitele a rodiče mohou být užitečné snadno dostupné materiály, zejména v digitálním formátu. Proto jsme se soustředili na vyhledávání digitálních aplikací a nástrojů, které by mohly podpořit mladé lidi z psychologického i pedagogického hlediska. Jsme přesvědčeni o tom, že nástroje uvedené v této příručce mohou výrazně pomoci, aby byla výuka zábavnější a poutavější. Učitelé a rodiče mohou také vnášet témata spojená s duševním zdravím do každodenního školního nebo rodinného života, a pomoci tak mladým lidem bojovat s každodenním stresem a spěchem a zvládnout epizody paniky, stresu a úzkosti.

Žádné z doporučení v této příručce ani žádný navrhovaný nástroj však není a nebude řešením problémů v oblasti duševního zdraví. Tyto obtíže vyžadují odbornou pomoc a asistenci. Proto jsme zde uvedli seznam institucí nacházejících se v jednotlivých partnerských regionech tohoto projektu. Tyto instituce je možné kontaktovat, kdykoliv je třeba odborná konzultace. Nejsou jedinými institucemi, ale lze je považovat za vhodná prvotní kontaktní místa.

Souhrnně lze tedy konstatovat, že problémy a situace řešené v rámci tohoto projektu nepředstavují vyčerpávající seznam všech okolností, které mohou s případnou krizí souviset. Problémy v oblasti duševního zdraví budou naši společnost bezpochyby ovlivňovat i nadále. Proto EU realizuje či plánuje celou řadu společných politik a strategií. V listopadu 2023 se 27 členských států EU shodlo na závěrech spojených s duševním zdravím a konkrétními potřebami mladých lidí. Bylo rozhodnuto, že je třeba zavést opatření, která by zlepšila životní a pracovní podmínky, usnadnila přístup k péči o duševní zdraví pro mladé lidi, podpořila výzkum dopadů duševního zdraví na mladé lidi, bojovala proti stigmatu, umožnila sdílet osvědčené postupy napříč EU a podporovala bezpečnější a zdravější digitální prostředí a mimo jiné by bojovala proti nenávisti, násilí a zneužívání v médiích a na sociálních sítích¹².

SEZNAM INSTITUCÍ – MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ (ČESKÁ REPUBLIKA)

Centrum duševního zdraví Ostrava
[Centrum duševního zdraví Ostrava | Další web používající WordPress \(cdzostrava.cz\)](#)
Kafkova 1116/13, 702 00 OSTRAVA
+420 595 223 166

Centrum duševního zdraví Opava
[CENTRUM DUŠEVNÍHO ZDRAVÍ OPAVA — www.cdzopava.cz](#)
Olomoucká 2520/74, 746 01 Opava
+420 721 858 044

Beskydské centrum duševního zdraví,
Frýdek-Místek
[Beskydské centrum duševního zdraví \(charitafm.cz\)](#)
Elišky Krásnohorské 249, Frýdek-Místek 738 01 (budova bývalé lékárny, přízemí),
u zastávky MHD „Frýdek, nemocnice“
Sociální úsek: +420 603 977 988, Zdravotní úsek: +420 704 987 719

Krizové centrum pro děti a rodinu
[Krizové centrum pro děti a rodinu | Centrum sociálních služeb Ostrava, o.p.s. \(css-ostrava.cz\)](#)
Syllabova 1161/19, 703 00 Ostrava - Vítkovice
+420 778 111 281

Linka bezpečí
[Linka bezpečí | Pomáháme dětem a studentům \(linkabezpeci.cz\)](#)
Pro děti a studenty +420 116 111, Pro rodiče +420 606 021 021

Duševní zdraví (edu.cz) NPI
[duševní zdraví \(edu.cz\)](#)

Česká odborná společnost pro inkluzivní vzdělávání, z.s.
<https://cosiv.cz/cs/>
Krásný život 286, Stará Huť 262 02

Centrum inkluze o.p.s.
[Centrum Inkluze, o.p.s.](#)
Švermova 249, 749 01 Vítkov
+420 728 343 747

Centrum Anabell, z. ú.
[Knihovna Anabell - Knihovna Anabell](#)
Masarykova 506/37, 602 00 Brno
+420 542 214 014

Na vlně změny, z.ú.
[BNA Ostrava – Na vlně změny | Blázníš? no a! \(blaznis-no-a.cz\)](#)
[Blázníš? no a! - Program primární prevence pro školy \(blaznis-no-a.cz\)](#)
+420 601 243 099

Spirála o.p.s.
[Spirála Ostrava - Podpora & příležitost \(spirala-ops.cz\)](#)
Čujkovova 3165/40a, 700 30 Ostrava - Jih
[Kontakt \(spirala-ops.cz\)](#)

¹¹ Adolescent and young adult health (who.int)

¹² Mental health - Consilium (europa.eu)

SEZNAM INSTITUCÍ – ŠTÝRSKO (RAKOUSKO)

Schulpsychologie der Bildungsdirektion
Steiermark

<https://www.bildung-stmk.gv.at/service/schulpsychologie.html>

Körblergasse 23, 8010 Graz
+43 800 211 320

RAINBOWS Steiermark - Unterstützung für
Kinder und Jugendliche nach Trennung/
Scheidung/Tod

<https://www.rainbows.at/steiermark/>

Grabenstraße 88, 8010 Graz
+43 316 678783

GFSG Gesellschaft zur Förderung seelischer
Gesundheit GmbH

<https://gfsg.at/>

Více lokalit

Více telefonních čísel!

BfP – Beratung für Pädagog*innen

<https://bfp-stmk.at/>

více lokalit

+43 670 / 552 81 87

Institut für Familienberatung und
Psychotherapie

<https://www.beratung-ifp.at/>

Kirchengasse 4/2, 8010 Graz
+43 316 825667

Dachverband der sozialpsychiatrischen
Vereine und Gesellschaften Steiermarks

<https://www.dachverband-stmk.at/>

Grieskai 52/2, 8020 Graz
+43 676 847 886 101

GO-ON Suizidprävention Steiermark

<https://suizidpraevention-stmk.at/>

Grieskai 52/2, 8020 Graz
+43 676 847 886 100

Horké linky

Rat auf Draht

<http://www.rataufdraht.at>

147

Ö3 Kummernummer

<https://www.roteskreuz.at/steiermark/freiwillig-beim-blutspendedienst-1-1-1-1#:~:text=Die%20%C3%963%20>

Kummernummer%20ist%20eine,%3A%20

Karin%20Rainer%2C%20eine%20

Kummernummermitarbeiterin.

116 123

PsyNot, psychiatrisches Krisentelefon

<https://psynot-stmk.at/>

+43 800 44 99 33

SEZNAM INSTITUCÍ – GRAND EST (FRANCIE)

MDA Meuse Department

www.resadom.fr

8 rue Theuriet - 55000 Bar-Le-Duc + several
locations (one MDA per department)
+ 33-3 29 45 02 88

MDA of Strasbourg

<http://www.maisondesados-strasbourg.eu/>

23 rue de la Porte de l'Hôpital - 67000
STRASBOURG
+ 33-3 88 11 65 65

CMPP Meurthe-et-Moselle – Nancy

<https://www.peplorest.org/>

73 rue Isabey – 54000 Nancy + several
locations in different cities
+ 33-3 83 27 31 70

POINTS ECOUTE JEUNES REIMS

<https://www.reims.fr/enfance-jeunesse-education/laccompagnement-des-jeunes/le-point-ecoute-jeunes>

11 rue Eugène Wiet - 51100 Reims

+ 33-3 26 35 60 52

CSAPA ADDICTIONS FRANCE

<https://www.drogues-info-service.fr/>

0800 23 13 13

FCPE

<https://www.fcpe-marne.fr/>

5 rue Charrière – 51000 Châlons-en-
Champagne
+ 33-3 26 64 66 19

FIL SANTE JEUNES

<https://www.filsantejeunes.com/>

0 800 235 236

SEZNAM INSTITUCÍ – GELDERLAND (NIZOZEMSKO)

GGD Noord- en Oost Gelderland www.ggd.nl Rijksstraatweg 65, 7231 AC Warnsveld 088-4433000	MIND www.wijzijnmind.nl Stationsplein 125, 3818 LE AMERSFOORT 033 - 303 2333
GGD Gelderland-Midden www.ggd.nl Eusebiusbuitensingel 43, 6828 HZ Arnhem 0800-8446000	Wijkteams Arnhem https://www.wijkteamsarnhem.nl/ Mr E.N. van Kleffensstraat 12, 6842 CV Arnhem 088-2260000
GGD Gelderland-Zuid www.ggd.nl Groenewoudseweg 275, 6524 TV Nijmegen 088-1447144	Pactum Hoofdvestiging Gelderland & Overijssel www.pactum.org/ Wageningsestraat 104, 6671 DH Zetten 088 - 19 91 299
Bindkracht 10 www.bindkracht10.nl Stichting Bindkracht10, Boekweitweg 6, 6534 AC Nijmegen Bezoekadressen: https://www.bindkracht10.nl/locatie-overzicht/	Diversion https://www.diversion.nl/ Max Euweplein 36, 1017 MB Amsterdam 020 578 79 97

SEZNAM INSTITUCÍ – LUBLINSKÉ VOJVODSTVÍ (POLSKO)

Poradnia Psychologiczna dla Dzieci i Młodzieży w Szpitalu Neuropsychiatrycznym im. Prof. M. Kaczyńskiego Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lublinie https://www.snzoz.lublin.pl/index.php?s=2 ul. Abramowicka 2, 20-442 Lublin, budynek A. 81 728 65 22	Towarzystwo Nowa Kuźnia https://www.nowakuznia.org/ ul. Samsonowicza 25, 20-485 Lublin 81 443 43 13, 602 79 63 68
Poradnia zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży NZOZ Sanus www.sanus.lublin.pl ul. Magnoliowa 2, 20-143 Lublin 81 747 19 99	Specjalistyczne Centrum Psychoneurologii Modus https://placowki.mp.pl/unit/index?id=506812 ul. Jana Sawy 8/14, Lublin 81 528 00 69
Zespół Poradni Nr 2 w Lublinie https://zp2.lublin.eu ul. Żołnierzy Niepodległej 1, Lublin 81-532-63-40/ 81-532-48-22	NZOZ Ośrodek Profilaktyki, Diagnostyki i Terapii Zdrowia Psychicznego Małgorzata Prystupa – Psychiatra Poradnia Psychologiczna ul. Konrada Wallenroda 2f, Lublin 518 644 922, 81 728 65 22
Centrum Psychologii i Psychoterapii Euro-Medica www.euro-medica.pl ul. Garbarska 20, 20-340 Lublin oraz ul. W. Reymonta 2, 22-400 Zamość 519 059 242	Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży - NZOZ Marmed https://www.nzoz-marmed.pl/index.php/component/content/article/poradnia-zdrowia-psychicznego-dla-dzieci-i-młodziezy?catid=24&Itemid=101 ul. Jarzębinowa 4, Świdnik (woj. Lubelskie) +48 577-113-999/ 81 468-92-51
Centrum Interwencji Kryzysowej https://cik.lublin.eu/ ul. Probstwo 6a Lublin 81 466 55 46	Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży -NZOZ Viamed https://nzozlublin.viamedline.pl/ ul. Szewska 6a, Lublin 81 506 58 58
Ośrodek Leczenia Uzależnień https://olu.lublin.pl/ ul. Karłowicza 1, 20-027 Lublin 81 532 29 79	Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży www.16111.pl 116 111

o projektu ME-Health:

Supporting mental health of young people
in the era of coronavirus

Projekt ME-Health se zrodil na základě potřeby pomoci mladým lidem se všemi psychickými a studijními výzvami, které se objevily během pandemie COVID-19 a trvají až dodnes. Pomáhat mladým lidem znamená podporovat ty, kteří jsou s nimi každý den: rodiče, učitele, pedagogy, psychology atd., aby bylo možné porozumět konkrétním problémům a jejich kontextu. Pandemie a s ní spojené výzvy byly a stále jsou pro celou řadu evropských zemí společné. Proto jsme se rozhodli hledat řešení v rámci mezinárodního partnerství. A tak vznikl tým ME-Health.

Spojily se v něm místní samosprávy:

- **Lublinské vojvodství (Polsko, vedoucí projektu),**
- **Moravskoslezský kraj (Česká republika),**
- **Región Grand Est (Francie),**
- **Úřad pro vzdělávání Štýrsko (Rakousko);**

a dále psychologická centra, školy a sdružení rodičů:

- **Psychologické centrum č. 2 v Lublinu (Polsko),**
- **Pedagogicko-psychologická poradna v Bruntálu (Česká republika),**
- **Místní sdružení PEP Lor'Est (Francie),**
- **Základní škola č. 51 Jana Pavla II. v Lublinu (Polsko),**
- **Gymnázium Josefa Božka v Českém Těšíně (Česká republika) a**
- **Union Chalonnaise FCPE v Chalons-en-Champagne (Francie).**

K výše uvedeným účastníkům se připojil **přidružený partner: Rijn IJssel, odborná škola z Nizozemska.**

Naším cílem bylo vyměňovat si zkušenosti, znalosti a know-how v souvislosti s psychickými a studijními problémy, které se u mladých lidí objevily v důsledku krize spojené s COVID-19 a jejími dopady na vzdělávání. Projekt také představoval příležitost k diskusi a sdílení efektivnějších způsobů využití ICT v online výuce a psychologické podpory mladých lidí prostřednictvím digitálních nástrojů. Tato příručka shrnuje nejdůležitější závěry, zjištění a pozorování.

Veškeré tyto cíle byly dosaženy díky aktivitám v rámci projektu ME-Health. V jádru této iniciativy byla série školení pořádaná ve čtyřech evropských zemích: Rakousko, Česká republika, Francie a Polsko (třídenní školení). Jednotlivých akcí se účastnili učitelé, psychologové, ředitelé škol, úředníci, rodiče, lékaři, psychiatři, dobrovolníci z neziskových organizací, IT specialisté a žáci. Školení se účastnilo více než 140 osob, přičemž účast téměř poloviny z nich byla financována z grantů Erasmus+. Školení kromě toho doplňovaly mezinárodní setkání menších skupin účastníků označovaných jako „regionální koordinátoři“. Jejich úkolem bylo zajistit, aby byl projekt realizován a řízen efektivně a připravovat osvětové

akce ve všech zúčastněných regionech. Tyto osvětové akce šířily výsledky projektu, zejména pak ten nejvíce hmatatelný výsledek – tuto příručku, u většího počtu institucí a aktérů pracujících s mladými lidmi. Je třeba říci, že aktivity spojené s projektem byly propagovány a šířeny po celou dobu trvání projektu (od února 2022 do května 2024).

Jak říká jedno úsloví: **„Pokud chcete jít rychle, jděte sami. Pokud chcete dojít daleko, jděte společně.“** V tomto kontextu bychom chtěli vyjádřit naši vděčnost všem partnerům, včetně těch přidružených, a jejich představitelům, kteří se na tomto projektu podíleli. Děkujeme za vaše odhodlání a úsilí. Zejména bychom chtěli poděkovat za vaši ochotu podělit se o své zkušenosti a znalosti s kolegy z evropského společenství. Obzvláště děkujeme všem našim místním partnerům, kteří významně přispěli k organizaci všech školení v regionech, k vyčerpávajícím diskuzím a rozsáhlé výměně myšlenek a osvědčených postupů. Těšíme se na další spolupráci s vámi na dalších evropských projektech!

Spolufinancováno
Evropskou unií